

Exam. Code : 214902

Subject Code : 3827

M.A. 2nd Semester

MUSIC (Vocal)

Paper—V

(Critical & Aesthetic Study of Indian Music)

Time Allowed—[Three Hours] [Maximum Marks—100]

Note :— Attempt FIVE questions in all. All questions carry equal marks.

1. Define Aesthetics and describe its principles in the context of music.
2. What is the relationship of ragas with emotions in the context of Raga-Ragini Chitran ?
3. What is the relation of Raga with season and time ?
4. What do you mean by nayak-nayika Bhed ? Describe in detail.
5. Write down the contribution of following Indian classical ragas in film music with examples—Yaman, Malkauns, Khamaj.
6. Write down the basic training, singing style and presentation of Delhi and Kirana Gharana.

7. Describe the relationship between performance of ragas and ras Bhana.
8. Describe the relation of Raga with creativity and improvisation and its impact in music.

(PUNJABI VERSION)

ਨੋਟ :— ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਅੰਕ ਸਮਾਨ ਹਨ।

1. ਸੁਹਜ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਣ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਸਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
2. ਰਾਗ-ਰਾਗਿਨੀ ਚਿਤਰਣ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਕੀ ਸੰਬੰਧ ਹੈ ?
3. ਮੌਸਮ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਰਾਗ ਦਾ ਕੀ ਸੰਬੰਧ ਹੈ ?
4. ਨਾਇਕ-ਨਾਇਕਾ ਭੇਦ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਡਾਢਾ ਹੈ ? ਵਿਸਤਾਰਪੂਰਵਕ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
5. ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਭਾਰਤੀ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਫਿਲਮੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਸਹਿਤ ਯੋਗਦਾਨ ਲਿਖੋ—ਯਮਨ, ਮਾਲਕੌਂਸ, ਖਮਜ਼।
6. ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਕਿਰਾਨਾ ਘਰਾਨਾ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਖਲਾਈ, ਗਾਇਨ ਸ਼ੈਲੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਤੁਤੀ ਲਿਖੋ।
7. ਰਾਸ ਅਤੇ ਰਸ ਭਾਨਾ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਬੰਧ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
8. ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ ਅਤੇ ਏਕੱਤਰੀਕਰਣ (improvisation) ਦੇ ਨਾਲ ਰਾਗ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਇਸਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।

नोट :— सभी में से पांच प्रश्न करो। सभी प्रश्नों के समान अंक हैं।

1. सौंदर्यशास्त्र को परिभाषित करो तथा संगीत के संदर्भ में इसके सिद्धांतों का वर्णन करो।
2. राग-रागिनी चित्रण के संदर्भ में भावनाओं के साथ रागों का क्या संबंध है ?
3. मौसम और सन्ध के साथ राग का क्या संबंध है ?
4. नायक-नायिका भेद (Bhed) से आपका क्या अभिप्राय है ? विस्तारपूर्वक वर्णन करो।
5. निम्नलिखित भारतीय रागों का फिल्मी संगीत में उदाहरणों सहित योगदान लिखो—यमन, मालकौंस, खमज।
6. दिल्ली और किराना घराना के बुनियादी प्रशिक्षण, गायन शैली तथा प्रस्तुति लिखें।
7. राग तथा रस भाना के प्रदर्शन के मध्य संबंध का वर्णन करो।
8. रचनात्मकता तथा एकत्रीकरण (improvisation) के साथ राग के संबंध तथा संगीत में इसके प्रभावों का वर्णन करो।

<http://www.gnduonline.com>
Whatsapp @ 9300930012
Your old paper & get 10/-
पुराने पेपर्स भेजे और 10 रुपये पायें,
Paytm or Google Pay से